

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto . . . 3 fl.
" pol leta . . . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . . . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . . . 2 fl. 50 k.
" pol leta . . . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . . . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vre
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanipla se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 37.

V Mariboru 15. septembra 1870.

Tečaj IV.

Ali bo zdaj vojske konec.

Ko se je po tridnevni krvavi bitvi okol Metz in Sedana, skorej cela Mak-Mahonova armada podala Prusom, in Bazaine spet bil v trdnjavo Metz nazaj vržen in se je tudi cesar Napoleon navlaš vjeti dal, rečemo navlaš, ker če bi bil hotel, bi lahko bil ušel ali v Belgijo in od tod po francoskem brodovju kamor bi bil koli hotel. Vsak človek je mislil, da je zdaj vojske konec, ki je namreč znal, da je pruski kralj Wilhelm v svoji proklamaciji na francoski narod rekel, ko je njegova armada stopila na Francosko; da se on ne bojuje z francoskim narodom, temuč sa mo z vlado — dinastijo —, ker pruski kralj je do zdaj vlado odstranil in Napoleona vjel. — Temu vendar ni tako, in Nemci se še dalje bojujejo s francoskim narodom, in kažejo s tem očitno celemu svetu, da jim je več mar za povekšanje svoje oblasti, kakor za svobodo in blaženost jim sosednega naroda.

Poti Nemcev so s tem postopanjem tedaj celemu svetu odkriti, oni držijo namreč do onega cila, na katerem stojijo le za vse evropske vlade važne besede: „Nemci imajo nadvlado čez celo Evropo!“ Ali pa bodo res prišli do tega cila? Mislimo ne! Sicer tudi zdaj vse evropske vlade, ravno kakor leta 1866 mirno gledajo, kako se Prus spet hoče, kakor tačas, povekšati in ojačiti, kako hočejo Nemci eno do zdaj najmočnejših vlad popolnoma potreti in onemoglo storiti, in po aneksiranju Nemčijo še močnejšo storiti; upamo vendar, da se bodo druge evropske vlade še vendar ob pravem času zdramile in bodo videle strahovito brezdnost, katero hočejo Nemci poleg njih izkopati; upamo, da bodo to nevarnost spoznale in začele ostro postopati proti takemu ravnanju Nemcev; ker če pripustijo, da se evropsko ravnotežje po oslabiljenju francoske vlade popolnoma razdere; če pripustijo, da bodo Prusi še po povekšanju svoje države močnejši in po tem še bolj ošabni postali; bodo morebiti čez nekoliko let to zlo obžalovali, da zdaj pri vseh teh važnih dogodkih roke križem držijo, ker se jim bode ravno tako godilo, kakor zdaj Napoleonu, ki je tudi leta 1866, ko so Prusi Avstrijo tako strašno ponižali, roke križem držal. Če bi Napoleon Prusom leta 1866 bil rekel: Počas, to ne gre, da bi ti po aneksiranju dežel preveč močen postal. Če bi bil tedaj Napoleon to rekel in se Prusom zoperstavil, bi ne bil zdaj pruski vjetnik.

Moramo vendar tudi tukaj odkritosrečno izreči, da ne obžalujemo Napoleonovega propada, ker trinoštvo smo in bomo vsikdar grajali in zaničevali. Francoski narod je zdaj trinoštva rešen, ki mu je do zdaj roko vezalo in od nekdanj svobodoljubni narod, boče znal svobodo braniti proti ošabnim in lakomnim Nemcem; samo eno mu je pri tem pred vsem drugim potrebno: popolna sloga. Svoboda in sloga med vsemi strankami boste spet spodile sovražnika iz dežele, kakor ste to storile l. 1792.

Z bojišča

O bitvi pri Metz-u 31. avgusta so še prišla te-le tančnejša sporočila: General Bazaine je hotel prodreti prusko vojsko in pri tej priložnosti je bilo krvavo klanje celih 30 ur noč in dan. Padla je na obeh straneh strašna množina

vojakov, posebno po noči, ko je bil boj z bajoneti in puškimi kopiti. Ta bitva imenovana bitva pri Noisseville, ni bila zmagovalna za Francoze, ker so se morali v trdnjavo nazaj pomeknuti.

7. t. m. je bila cela armada na potu proti Parizu, in prve straže so že prišle do Laon-a. Francoske vasi so vse prazne, vse ljudstvo je pobegnolo. Pri Mülhausnu so hoteli Nemci čez Ren, bili so vendar od francoskih prostovoljcev nazaj vrženi in pobiti. Tukaj se število francoskih prostovoljcev zlo množi, ker kmeti vsi pristopajo (tedaj Prusom za hrbtom). Iz Pariza se piše, da so oblegani Štrasburžani planili iz trdnjave na nemške oblegovalce in jih pobili 8—10.000 in jim tudi vzeli več kanon.

Pruski uradni časniki pišejo, da so Prusi med bojevanjem pri Sedanu vjeli 125.000 Francozov, kapituliralo jih je v Sedanu blizo 83.000, med temi 4.000 častnikov, dalje so v trdnjavi našli 14.000 ranjenih. Dobili so Prusi tudi 400 poljskih topov med temi 70 mitrelez in 150 trdnjavnih topov, 10.000 konjev in mnogo orodja za vojskovanje. V Belgijo pa je prišlo 3000 Francozov. Tedaj bi vsa Mak-Mahonova vojska bila štela pri Sedanu blizo 125.000 mož. Če je tedaj to res, da se je tako velika armada taki podala, je morala tukaj biti strašna izdaja.

9. septembra so prišli Prusi že v Montmirail in Sesanno in tudi v Chaumy. — Bazaine se ni hotel podati, ko se mu je naznanilo da je Napoleon vlovljen, temuč je rekel: „Kaj mene briga cesar, jaz sam imam povelje v Metz-u.“ Bazaine ima še 80.000 mož, z tako veliko množino se v Metz-u tedaj ne bo mogel dolgo držati, posebno ker njim manjka dobre vode. —

Tudi majhena trdnjava Bič se še ni podala, temuč se dobro brani. Ujeti general Wimpfen je poslan v Kronstadt.

11. t. m. so Prusi že prišli v Chateau-Thierry in so obsedli La Terté-Gaucher.

12. t. m. so Prusi prišli v Meaux in Melun, tedaj so že samo 5 ur od Pariza.

Trdnjava Laon se je Prusom podala, ko so vendar Prusi v njo prišli, se je naenkrat razletela v zrak, mnogo Prusov in tudi mnogo generalov med njimi je tukaj našlo smrt, tudi mnogo francoske mobilne straže; mnogo pa je ranjenih. Gotovo je tukaj bila izdaja.

Trdnjava Thionville se Prusom ni podala in je dobro z živežem oskrbljena.

Napoleon je prišel 5. t. m. v Kasel in se je taki podal v Wilhelmshöhe. Njegov sin pa se je odpeljal iz Ostenda na Angleško.

Mak-Mahon ni umrl, temuč mu je bolje, čeravno je zlo ranjen.

Nemci so v sedajnem francoskem boju spravili više 1,210.000 vojakov na bojišče.

Trdnjave Metz, Štrasburg in Bič se še zmirom prav hrabro branijo.

13. t. m. so Prusi celi dan ostro napadali trdnjavo Toul, bili so vendar popolnoma pobiti in so zgubili 10.000 ljudi.

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Kako gré sadje hraniti.

Nektero sadje se ne dá dolgo hraniti, na primer: črešnje, slive, breskve, marelice in neka plemena brušek, ampak se mora iz drevesa vzeto ali precej pojedsti ali posušiti, ali pa prodati. Nektero sadje jabelk, brušk itd. če ravno zrelo, ni brž dobro, temuč ga je treba nekaj časa v kakem suhem, zračnem, pa ne na solučnem kraju razpoložiti, vendar ne na velik kup, da se ne spari, marveč v godi ali vmede, in prijeten slad dobi. Mora pa se vsak dan prebirati; slabo se za jabelčnik ali za sušilo obrne, nagnjito pa je za jesih, celo gnjilo se na gnoj pomeče.

Zimski sad, kakor jabelka in bruške, ktere dolgo trpijo, se mora z veliko pazljivostjo spraviti, ko je lepo vreme, in s peclji obrati. V zračni shrambi se tak sad na dilje na muhe postavi, da se malo izhlapi. Po tem pa, če zmrzovati začne, se varno prenese v klet, kder ni veliko svetlobe, pa tudi ne toplote nad 10 stop. R., ondi se spet varno razdeva tako, da se eden drugega ne dotika. Tako se ravna s sadjem, ktero je bolj žlabno in nežno, in se hoče dalje prihraniti. Inače se tudi zamore bolj trd zimski sad, n. pr. kosmači ali mešanekarce, zimnike na dilje ali spletene lese, na ktere se nekaj slame dene, malo nakupičeno spraviti. Tak sad gré najmanj vsak mesec po dvakrat prebrati, zlasti po novem letu, da ga preveč pod zlo ne pride.

Tudi v zemlji se dá sadje dobro hraniti, če se namreč jama skopa in streha naredi, da mokrote brani. V jami se sadje s suhim peskom zasiplje, kar ga bolj ohrani, kakor na sapi. Ravno tako se žlabnejši sad v sod zdeva med pesek ali prah od oglja, da se eden drugega ne dotika; sod pa mora biti v kleti ali takem kraju, kjer ne zmrzuje. Tako se sad večkrat do spomladi ohrani. Tudi v listje poviti sad se dalje prihrani zunaj kleti.

Ravno tako se s peškenim jesenskim sadjem ravna in delj časa ohrani. Letni peškani sad pa ne trpi dolgo, razun če se nekaj pred popolno zrelo v hladni, zračni kraj spravi in redko po subih policah nastavi.

Koščeni sad se ne dá dolgo hraniti; le slive nekaj časa zdržijo, če se v kako posodo med otrobe ali suh pesek posamezno zdevajo, tako ostanejo kedaj dobre do velike noči.

Za neke tedne se tudi obranijo breskve in marelice v suhem pesku. Črešnje pa še manj časa trpijo. Nešplje in skurši pa morajo poležati, da se zmečajo. Tudi orehi le kake 2 do 3 leta trpijo, morajo pa se dobro posušiti ali na sapi ali na peči. Kostanj se nadalje ohrani, če ga na peči dobro posušiš, potem pa ga je treba pred kuho 24 ur namakati.

O pošiljatvi sadja.

Kdor sadje kamo pošilja, mora ga med otavo ali mah zdevati, da se eden drugega ne dotika; če se ga pa hoče dalje poslati, se mora posamezen v popir poviti in med mah ali otavo položiti in zaboj ali sod napolniti. Kdor hoče češplje komu poslati, mora znotraj okoli posode otave nadevati in sad ž njo pokriti, da preveč vtiskov ne dobi. Tako se žlabna jabelka, bruške, češplje pošiljajo. Grozdje pa se v trtino listje povije, med katerim je modrina najbolj sposobna za pošiljatev, ker ima bolj trdo kožo. Vse drugo sadje ni dostojno, da bi se dalo brez škode komu poslati, ker se preveč združne, in ga tudi veliko vkupaj biti ne sme, kakor breskve, marelice, črešnje itd.

Da se mora sadje, ktero je med peskom ali prahom od oglja hranjeno, čedno omiti, se samo po sebi razumi.

Tudi ima nektero sadje svoj čas, da je ugojeno in le takrat dobro, potlej mu pa dober okus mine, in toraj tudi ni več za shrambo in ne za pošiljatev. To naj se vé, da se o pravem času v basek obrne.

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

O službi in plači živinskih zdravnikov.

Živinski zdravnik dobiva po okrajnem odboru primerno letno plačo in je dolžen pri preiskovalni komisiji pomagati;

tudi paziti, da se spolnujejo proti kugi zapovedani predpisi, ter mora pri ogledu mesa nazoč biti; za ozdravljenje živine mora posebej plačan biti. Prilicniše od plače posebej bi pa gotovo bilo, ako bi živinorejci sami zdravniku določili plačo na leto, n. pr. za govedo ali konja kakih 50 kr., za ovco ali prešiča 10 kr. na leto, in za to bi moral paziti, da se s živali v vsem primerno ravna; tudi bi moral zbolele živali brez plače zdraviti, le zdravila bi se mu morala v denarju povrniti. Po tem načinu je vsestranski dobiček; živinorejec si je lahko svest v zadregah dobrega in veljavnega sveta, boleznj se mu je veliko manje bati, in če se tudi vgnjezdijo, jih bodé hitro soznati, predno je prepozno in mu žival pogine; a živinskemu zdravniku je tudi vstreženo, ker ima stalno, vrejeno plačo.

K §. 2. b.

O pospeševanju setve trav (rastlin za krmo.)

Za krmo se vse premalo skrbi, ter jej premalo prostora določuje; vse premalo se še spoznava, kolike imenitnosti je krma za povzdigo živinoreje in za povzdigo celega gospodarstva.

Priljubljena je skoro izključljivo setev zrnja; brigajo se vendar pri tem vse premalo za potrebni gnoj in zato tudi večne tožbe o slabih pridelkih. Tej napaki je le v okom priti, ako skrbimo za setev trav. On, ki to stori, lože živino redi, a živina mu tudi daja več mleka, mesa, tolše; on pa tudi lahko več živine redi in dobi tudi več gnoja, kojega bi le moral bolje spravljati, kakor se večidel zdaj godi.

Vsak gospodar vé, da zraste na dobro pogojenem polju tretjina, časi celo polovica več, kakor po izmozganem slabo pogojenem, dasiravno se je po obeh isto posejalo, z istimi stroški in davki.

Gotovo bodé tedaj boljše, da se za tretjino, n. pr. na 6 oral 2 orali, poseje manje zrnja: turšice (koruze), pšenice, rži, ječmena, ovs, in se na uni 2 orali poseje trav, po kojem načinu se bodé dobilo za druga 4 orala potrebnega gnoja.

Za našo deželo se priporoča vzlasti setev teh-le rastlin:

1. Naša pristna štajerska detelja.
2. Za globokejša, ilovnata tla metelka (večna detelja ali lucerna), detelja, ktere se največ nekosi, celó do 120 stotov (centov) na oralo; kosé jo štirikrat v letu in prebije do 12 let.
3. Za apnéno-peščena in apnéno-kamenita tla turška ali sladka detelja (Esparsette), neka vrsta detelje, ki se na takih tleh najbolje obnese, kajti nakosi se je 40 stotov na oralo in prebije tudi več let.
4. Zelena grašica, zmes dveh tretjin grašice (graborice) in tretjine ovs.
5. Zelena turšica, na debelo posajena in zeleno poklajena živini.
6. Sorghum sacharatum ali sladkorov sirek, je prav dobra zelenjad, boljša od zelene turšice, ker sladkorov sirek štirikrat na leto pokosijo in vsakokrat kaka 2 črevlja visok izraste.

7. Pesa (burgundska repa) kot pridavek k suhi klaji po zimi. Ona naredi klajo okusnišo in tudi krave po njenem vžitku več mleka dajajo. Na enem oralu pridelaj pese za osem goved za šest mesecev, ako jej ne potrgaš dokler raste, perja; tako shajaš s peso celo zimo in pokladaš govedu 20 funtov pese na dan kot pridavek. Na oralu pridelaj 300 centov pese.

8. Pozna repa kot drug pridelek; ta repa ni ravno slaba, a vendar ni toliko vredna in tudi tako dolgo ne prebije kakor pesa; mleko po njej nekako neprijetno sladi.

Iz tega se dá posneti, da gospodar ni v zadregi s zelišči, ki so ugodna za krmo, a često nima dobre volje in dobro ne pozna koristnih trav, ki edino pomagajo, da bodé vtihnila tožba o slabih letinah in pomanjkanju potrebnega gnoja.

Dopisi.

Iz Maribora. Letos imamo tukaj kaj nenavadno vreme, vročine meseca julija in avgusta ni bilo skorej nobenega sledu; mraz in skorej neprenehano deževanje je gospodarjem napravil str. šuo mnogo kvara, ker žito se ni moglo ob pravem času domu spraviti in ga je zato mnogo

na njivah zgnjilo, ravno tako gnije tudi krompir in v mnogih goricah tudi še nezrelo grozdje. Otava je ležala več tednov pokošena na senokošah in se je celo pokvarila. Sadu je v naši okolici še precej mnogo, posebno sliv (češpelj), nima vendar nobenega okusa, če ne kislega. Vino bode kiselo in ga bode mnogo manje od lani. Buče nimajo dosti paše. Tudi iz Ogerske, Hrvaške in Kranjske, prihajajo enaki glasi.

Iz savinske doline. Jako se pritožujejo vozniki da Braslovčani od spodnje strani, kder se hodi od grobeljskega mosta gori, nimajo nobene priročne ceste v trg. Pošta in drugi vozniki ki rabijo uglajeno cesto, morajo po ovinkih hoditi v trg in iz trga. Kmetje ondošnje okolice, ki so že davno vidili potrebo té ceste, dogovorili so se, ter že začeli napravljati jo, a ker tržani, ki bi prvi naj imeli skrb, da se napravi ta cesta, niso hoteli pomagati, morali so opustiti to delo. Ondašnjim tržanom za kaj takega in enakega vsaj nič mar ni. Tudi so nekako hudi, a sami ne vejo zakaj, ker se slovenščina tako tišči v šole, češ, da oni sami so Nemci, in otroci ondi niso slov. narodnosti. Zahteve nas Slovencev se jim nekako čudne in smešne zdijo. Radi bi se še šteli za kaj več, a manjka jim prave omike. Vsaj niti nemški ne umejo, kakor kaže čuden napis na neki izveski sredi trga „Gasthaus cum heiligen Kreitz.“ Le prava omika, če si je pridobé kedaj več, utegne jih privedti do tega, da bodo razvidili, da so naše zahteve tudi za njih dobre.

Iz Braslovč. Res so nam že znane mn ge iznajdbe in poskušnje, ktere jako povzdigujejo in zboljšujejo gospodarstvo. Priprosti kmeti pa vejo o tem le malo, nekaj zato, ker se le trdno držijo navad svojih dedov, nekaj pa, ker ne verjamejo radi takim hvaležnim iznajdbam, ter se za čas le smeji vsaki novosti. Viditi pa je vendar le že pri nas, da so začeli posnemati umno obdelovanje polja in sicer, da sa dijo koruzo in krompir v vrstah. In to se da potem naglo in brez velikega truda obsepati s pripravnim plugom. Mož pa, ktereга so prvega vidili tako delati in so ga potem kmalo jeli tudi posnemati, je čast. g. J. Klein. Ta gospod daje tudi lep izgled s svojo sadjerejo in kako ravnati z gnojem. Naši kmetje posnemajo že radi, če vidijo da je dobro; in to, če sami vidijo, je bolje, ko sto priporočil. Ob enem se nadjajo, da bode ta čast. gospod še večkrat pokazal jim kaj novega. Slava tedaj temu gospodu!

Trst 12. sept. 1870. Tukajšni vinogradi obetajo silno mnogo in dobrega vina kakoršnega že 22 let nismo imeli, trte se vse pripogujejo in latniki se skoraj lomijo, ako ne bo kake elementarne nevihte in toče, kar upamo, bomo tukaj bogato trgatev imeli, in nadjati se je prodajalcem posode za vino, obilno noveev pritržiti. Vreme imamo lepo in grozdje zori, da je veselje. Za našo tržaško okolico je potrebno pridelati obilno vina, kajti, to je edini pridelek, ki tukajšnega kmeta v dobri stan spravi. Mnogo let je že bila trta bolna, ali letos se še ni vidilo v okolici njene bolezn, bog daj, da bi se v prihodnjé ta uničljiva trtna bolezen zgubila. — Kar pa se tržaških okoličanov v političnem oziru tiče, smo se postavili na dober temelj. Letošnji poslanci, zgolj vsi vneti za zboljšanje razmer našega naroda, se krepko v sebi pogajajo za korist domovine in energično zahtevajo pravice, ki nam po vsaki postavi grejo. Poslanci so: znani g. Cegnar, kakor voditelj tukajšne narodne stranke, pod ktereга nasvetom so tudi ustanovili svoj klub z izvrstnim programom, ki slovenskim tirjatvam popolnoma zadostuje; gosp. dr. Nakič, Dalmatinec, izvrsten govornik in spoštovan od obeh strank; gg. Nadlišek, Sklemba, Nabergoj, stopajo prav tirjatno pot programa, kakor so si ga sami načrtali, in upati je, da se naše stanje na obalih Adrije, ako tako napredujemo, v kratkem zboljša, ker slovenski narod je, ki hoče proti zapadu kakor trdnjava braniti onemoglo Avstrijo, ako svojim sinovom vstreže jim tirjatve potrditi.

J. Dolinar.

Slovensko slovstvo.

Šesti snopič knjige „Opis in zgodovina Trsta in njegove okolice“, ki jo piše in izdava znani naš rodoljub J. Godina-Verdelski v Trstu (Via Fornedo št. 28), je prišel pred kratkim na svetlo. Popisane in pojasnjene so v vseh snopičih marsiktere tržaško-mestne in okolišne stvari bolj važne tako, da jih vsak lahko zve, kteremu so še neznane. Kakor se iz popisa kaže, je imenovani

gospod vse zvesto in dobro spolnil, kar je zastran tega obljubil v začetku svoje knjige. Prepričani smo, da, kdor je prebral te snopiče, in pride, kot ptujec v Trst, da ogleduje osebno to imenitno mesto, ne bo potreboval nobenega človeka, da bi mu povedal, kaj važnga se v njem nahaja. V šestem snopiču se začne več ali manj kritično razlaganje zgorej omenjene zgodovine, ki bo zapadlo po ondešnji opazki zadosti obširno omembo, ne samo tržaško-mestnih in okoličnih, temuč na primernih krajih tudi vseh drugih starih in sedajnih slovenskih zadev. Iz vsega pa se že sedaj vidi, da bo knjiga precej važna, in ravno zato mislimo, da bi si moral vsak Slavjan, če je le nekoliko vnet za svojo narodnost, in mu je sicer tudi resno mar za podporo našega slovstva naročiti. — Vsak mesec izbaja en snopič na 16 straneh in cena mu je samo šest krajcarjev (soldov) in pol! Sicer pa naročnina znaša za tri mesece 20 kr., toraj za pol leta 40 kr., za 9 letošnjih snopičev pa 60 kr. Vsi snopiči se še lahko dobijo. Res prav mujen strošek in zato vsak naših rojakov lahko pisatelja podpira. Pisatelj ne išče nobenega dobička, njemu je samo pred očmi potrebna omika našega naroda. Segajte po tej dobri knjigici vrli rojaki!

Politični ogled.

Njih Velič. cesar je imenoval obrst-hofmaršala grofa Kufsteina za predsednika gospodske zboruice in grofa Wrbona in Fülufkirchen-a za podpredsednika za prihodnjo sesijo. —

Državni zbor se je odprl danes 15. t. m. — V Gradcu se je tudi odprla razstava 15. t. m. in bo trajala do 1. oktobra t. l.

Tirolski deželni zbor je celo kratko zboroval. 13. t. m. se je govorilo o cesarjevem pismu in volilo v državni zbor, potem pa je bil zbor sklenjen. V državni zbor so izvoljeni skorej sami konservativci med temi tudi Greuter.

Českega deželnega zbora večina je napravila adresu na cesarja. Čehi in ž njimi veliki posestniki se v tej adresi postavljajo popolnoma na stališče znane česke deklaracije. Oni tirjajo popolnoma samostojnost českega kraljevstva, ki ima samo o sebi določiti. Ako cesar to pravo prizna, potem so pripravljani v dogovor stopiti s postavnimi poslanci drugih dežel, kako se naj razmere s celo državo uravnajo, da bode močna. Deželnega zbora po dozdajni sestavi ne priznajo za postavnega in tudi državnega zbora ne. Gledé na zdanje evropejske razmere so za zdaj pripravljani v delegacije voliti, a le naravnost iz deželnega zbora. Čehov tedaj ne bo v državnem zboru.

Iz Francoske so prihajali pretekli teden najzanimivejši glasi. Francoska republika se je popolnoma ustanovila in je bila tudi zvuunredno delavna, kakor se bo videlo iz sledečih naredeb in ukazov.

Sloveči republikanci, ki so do zdaj bili v pregnanstvu, so prišli v Pariz, tako Viktor Hugo, Louis Blank itd. Vlada je odstranila kolek za časnike in politično prisego, pozvala je tudi poslance iz Londona, Dunaja in Petrograda domu in je dalje ukazala, da mora vsak Nemeč, ki nima posebnega pooblastila, v 24 urah zapustiti okraj Seinski in Seine-Oisejski. Vse cesarske zastave so odstranjene in cesarjeve doprsne podobe razbite.

6. t. m. je republikanska vlada zaukazala, da se morajo vsi vojaki pomeknoti proti Parizu. Za narodno stražo so imenovani vsi častniki, ljudstvu se je razdelilo orožje, vse se pripravlja na upor.

7. t. m. General Palikao je prevzel vodstvo armade v Lyon-u. General Vinoy je prišel srečno s celo svojo armado v Pariz. Trochu je razglasil to-le: Sovražnik gre proti Parizu, branjenje glavnega mesta je gotovo, ukazi so razposlani, da se morajo vsi okrogji za brambo pripraviti. Vlada se za naša na domorodni pogum vseh.

8. t. m. je Trochu zaukazal, da mora vsa mobilna straža v 48. urah v pariške trdnjave priti. Vlada je ukazala da se mora sklicati ustavodajna narodna skupščina. Volitve bodo 16. oktobra t. l. in volilo se bode po volilnem redu postave od 15. marca l. 1849.

Viktor Hugo je razglasil pismo na nemški narod, da naj zdaj napravi konec vojske, ker je cesarstvo padlo. — Francoski narod rad podá roko nemškemu narodu v spravo,

če pa Pariz napadnejo, bi to bilo vandalsko ravnanje in ne vredno mislečega naroda. J. Favre je poslal ministerstvo v mesto Tours, in pravi se, da se poda vsa francoska vlada tamo. Ptujih dežel poslanci so že tudi tamo odšli. Iz Pariza se privatnim ne sme več telegrafirati. — Trochu je zapovedal, da se morajo vsi logi okoli mesta Pariza vžgati, kedar se bode približal sovražnik. Tudi več lepih hiš je dal v Parizu podreti, ki bi bile brambi na poti.

Francosko republiko so dozdej pripoznale Amerika, Švajca, Italija in Španjska.

12. t. m. se piše iz Pariza, da gre J. Favre tudi v Tours. Dozdajni poslanec v Madridu je domu poklican. — J. Favre je španskemu poročevalcu Olozagi odgovoril na priznanje republike: „Jaz upam, da bomo skupaj in zvezani napredovali. Imenitno je, da se v tej za Francosko tako strašni uri modrost politike kaže, ki bode v eno zvezo zedinila tri bratovske narode.“ (Francoska, Španjska in Italija.)

Vlada je zavkazala, da morajo vsi Francozi domu priti, ki so vojaki pri drugih vladah. Cremieux je zastopnik vlade v Tours-u. 13. t. m. je bila velika manifestacija pred hišo amerikanskega poslanca. Washburne je rekel, da bode Amerika francosko republiko gotovo podpirala.

Iz Pruske. Vsi uradni listi so dobili povelje, razglasiti, da francoska republika ni državopravna in je edini pravi gospod Francoske, Napoleon. Pruska vlada tedaj spet hoče Napoleona na prestol postaviti. To isto se bere skorej po vseh nemških časnikih. Če se bo to res zgodilo, bo gotovo prineslo hud sad, ker Napoleon bode Prusom vse dovolil in na ta način gotovo vse druge popolnoma nevtralne vlade razdražil. Tudi francoski narod ne bo nikdar trpel takega ponižanja in sramote, temuč bo si gotovo pri prvi priložnosti spet podigel. Napoleonova dinastija se mora popolnoma uničiti, če se hoče napraviti stalni mir v Evropi in tudi Francozom se ne smejo vzeti dežele. V Elzasu in Lotringskem so že sami pruski uradniki.

Iz Italije. Italijanska vlada si bode tedaj gotovo polastila Rima. Vojska je že meje prestopila. Italijanski pooblaščenec je prišel v Rim naprej, da bi se pogodil do tega, da se papeževa vojska ne ustavlja veliki italijanski armadi, da se nebi zastoj prelivala kri. Papež je zato svojim vojakom zaukazal, da se naj ne zoperstavljajo Italijanom. — Papežu se hoče pustiti samostojnost. Četrti del Rima ostane njegova lastnina. — Papež ostane v Rimu. — Papež noče nič vedeti o nobeni pogodbi s kraljem.

Angleška je pisala v imenu vseh nevtralnih držav pruskemu kralju, naj napravi pomirje. Kralj še ni odgovoril na pismo.

V Španiji je ljudstvo bilo zelo veselo, ko je prišel glas, da se je v Francoski izklicala republika. Prej ko ne, bode Španija tudi izklicala republiko.

Amerikanci so tudi navdušeni za francosko republiko. —

Novičar.

(Časnikarsko tihotapstvo.) — Pod naslovom „Slobodni Slovenec“ slobodni kolikor canis a non canendo t. j. po naše: pes se imenuje zategadel pes, ker ne peje (poje), je začel izhajati listek kot priloga po domače pisana k „Tagesbote für Untersteiermark“. Listek popolnoma samostojen je brez koleka, tedaj sumnja ne brezpravična, da je kukovično jajce nekkih vladnih gospodov in njihove pritekline. Podpisan je kot odgovorni vrednik Mariborski tiskar E. Janžič, ki je nedavno v tiskovni pravdi „Slov. Gosp.“ pri konečni razpravi pred c. k. okrožno sodnijo v Celju predsedniku sodnije na vprašanje: „Vi g. Janžič, ste tudi zaslišali tožbo; kaj na to odgovorite?“ odgovoril: „Prvič, da slovenski kar nič ne znam“, kateri izrek je pozneje še po svoje motiviral (Glej Slov. Gosp. teč. II. št. 18.) Naglo so se naučili 43 letni možgani vrednikovi „novoslovenščine“! V meglenem programu, v katerem se nekaj o domovini, svobodi, uravnavi (hoče morebiti reči „ustavi?“), o Avstriji mogočni in neokvarjeni, o domovini štajarski celi nerazdeljeni itd. kvasi, imenuje se slovensko ljudstvo ktero bere „Slov. Gospodarja“, „Slov. Narod“, „Novice“, „Danico“ in druge slovenske časnike, naravnost „drhal“, kajti le tako se dadó ujeti besede v programu: „Naši nasprotniki (to so vendar oni, kateri so se dosedaj potegovali za povzdigo slovenskega naroda) so v deželi politične družbe osnovali, časnike raztrosili in si pri-

zadevajo na tako vižo za svoj namen celo drhal pridobiti“. Tedaj ti slovenski kmet, ki nočeš spoznati da so Brandstetter-ji, Seidl-ni z pritekline vred tvoji dobrotniki, ampak, ki imaš zaupanje v svoje Herman-e, Kosar-je, Vošnjake, ki se podučuješ iz „Slov. Gosp.“, „Naroda“, „Novic“, „Danice“, ti si pokroviteljem „Slob. Slovenca“ drhal. Zapomni si to, pošteni slovenski kmet, o svojem času se bodeš znal po tem ravnavati. Kar se zunaje oblike tiče, je listič reven, po zadržaju siromaški, po besedi pa naravnost beraški, kajti faktični (pravi) vrednik še davno ni prekoračil slovniških mej slovenske abecede. Iz celega lista pa se lahko vsak, ki namerjava kdaj kak list vredovati, nauči, kako ne sme biti list vredovan, če neče obuditi pomilovanja vsakega le nekoliko olikanega človeka.

(Pogumna žena.) Blizo loškega potoka na Kranjskem je kopala kmetica krompir, kar prileti volk iz bližnjega grma, žena mahne z motiko in volk se zvali, še zamahne drugič in tretje. in volk je mrtev. Ker zdaj spet dobi darilo kdor ubije roparsko žival, dobi tudi ta žena 25 gold, kar ji privoščimo.

(Morski volk) je bil spet vlovljen 7. t. m. v Puluj, bil je 15 čevljev in 8 palcev dolg in je vagal 25 centov; sama jetra so vagale 3 cente. Ribiči ki so ga vlovili, dobijo 200 gold. premije.

	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	š.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	50	4	95	5	—	4	50
Rži	3	30	3	60	3	60	3	50
Ječmena	2	80	2	20	3	50	3	20
Ovsa	2	10	2	35	2	30	2	20
Turšice (kornuze) vagan	3	90	4	—	3	95	3	70
Ajde	2	50	3	—	3	10	2	60
Prosa	2	70	2	40	3	—	2	50
Krompirja	1	30	1	10	1	10	1	20
Govedine funt	—	20	—	27	—	24	—	25
Teletnine	—	22	—	28	—	24	—	24
Svinjetine črsteve funt	—	28	—	28	—	28	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	—
" 18"	—	—	6	50	6	20	—	—
" 36" mehkih "	4	—	—	—	6	20	8	—
" 18"	—	—	4	50	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	80
" " mehkega "	—	50	—	50	—	45	—	70
Sena cent	1	20	1	60	1	70	2	20
Slame cent v šopah	1	—	1	50	1	—	1	80
" " za steljo	—	85	1	—	0	90	1	—
Slanine (špeha) cent	42	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleon dor velja 9 fl. 92 kr. a. v.

Ažijo srebra 123.—

Narodno drž. posojilo 65.20.

Loterijne srečke.

V Gradcu 10. septembra 1870: **81 50 87 32 79**
Prihodno srečkanje je 24. septembra 1870.

Št. dež. realna gimnazija v Ptujju.

Vpisovanje dijakov v prvi in drugi razred
bode dne 29. in 30. septembra t. l.

Ravnateljstvo.

Pisarnica

dr. Sernec-a

v

Mariboru

se nahaja odsihmal na oglu poštno- in graške ulice,
v Srebre-tovi hiši, št. 17.